החובל בעצמו אע"פ שאין רשאי פטור · תימה מאי חיוב שייך ואי פטור ממלקות קאמר ע"כ הקונן נטיעותיו אע"פ שאין רשאי פטור לאו הייט פטור ממלקות דהא חייב משום קונן אילנות טובות ואזהרתיה מואזהרו לא תכרות כדאיתא בפ' בתרא דמכות (דף כב:) וגריך לדחוק ולומר (ג) דפטור אע"פ שאין בו לד חיוב שאין חס על גופו, לאחרים שאבלו בו חייבין, ואחרים שקללו נטיעה חייבין גריך לאוקמה כר"מ דאמר (כתובות דף נב:) לוקה ומשלם דלוקה משום לא תכרות אי נמי בדלא אחרו ביה:

אלא תנאי היא · כלומר ר' עקיבא דמתני' ורבי עקיבא דברייתא פליגי ושטיי דלעיל ליתנהו והשתא ניחא דמשום דאמר תרי תנאי ואליבא דרבי עקיבא קבעי מאן תנא דמתני' דאמר אליבא דר' עקיבא אין אדם רשאי לחבול בעצמו:

אלא האי תנא הוא דתניא מקרעין אבל לא מגלחין · וא"ת ומאי ס"ד השתא וכי על זה גריך להביא ראיה דמקרע בגדים עובר משום בל תשחית ואור"י דאין מביא ראיה אלא שאסור לחבול אפי' לצורך כגון הא שטפחה על ראשה וכן ההיא דאך את דמכם שהרג את עצמו בשביל שום דבר שירא וכן מקרע על המת זהו לצורך:

עובר משום בל תשחית · והא דאמר במו"ק (דף כד:) שמואל קרע עליה דרב *תליסר אלעזי דמילתא יש לומר דטורבא מדרבנן שאני ולא היה יותר מדאי:

אלא שיער עצמו מן היין · לכאורה משמע דבגזיר טהור נמי קאמר דנקרא חוטא בפרק מי שאמר הריני נזיר מגלח (נזיר דף יט:) קסבר רבי אליעזר הקפר נזיר טהור חוטא והייט טעמא דכתיב קרא בנזיר חוטא מפני שסגה בחטא וכן בפ"ק דנדרים (דף י:) ותימה דבפ"ק דנזיר (דף ג:) פריך נזירות מילתא דעבירה ואמרינן ליה נאה ומשני אפי' לרבי אליעזר הקפר דאמר נזיר חוטא הוא ה"מ מתא דאיידי דבעי מיסתר דאמתא אתי למעבר על נזירותיה אבל נזיר טהור לאו חוטא קרי ליה ואור"ת דהא דקאמר דלא הוי חוטא הייט שמעה גדולה מן העבירה דמעה לידור כדאמר (ריש סוטה) הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין ומכל מקום קנא יש חטא מידי דהוי *אמתענה תענית חלום בשבת שקורעין גזר דינו (נ) ופרעין ממנו תענית של שבת מאי תקנתיה ליתיב תענית לתענית שהמעה גדולה מן העבירה וה"ק בגזיר אפי' ר' אליעזר דאמר גזיר חוטא ה"מ גזיר טמא שהוא עיקר חוטא אבל גזיר טהור לא חשיב רבי אליעזר כ"כ חוטא: **בל** כמיניה כו' · והא דאמר בחזקת הבתים (נ"ב דף לו:) האי מאן דנקט מגלח וחובילא ואמר איזיל ואגזריה לדיקלא דפלניא דזבניה ניהלי מהימן דלא חניף אינשי למיגזר דיקלא דלאו דיליה אתם בלקיטת פירות אלייני מדנקט גזירה ונקט נמי מגלח וחובילא שהם כלי אומנות של לוקטי תמרים ודרך אדם למכור פירות אבל אין דרך למכור הדקל לקון ואם בקלילת הדקל היה מדבר טוה ליה למינקט גרגא וה"ל למימר ואקטליה כדאמר התם בפרק כל הנשבעין (שבועות דף מו: ושם*) דאמר רב נחמן האי מאן דנקט גרגא ואמר איזיל ואקטליה לדיקלא דפלניא ואשכח דקטיל ושדי לא אמרינן ההוא קטליה דעביד אינשי דגזיר ולא עביד: **וחייבו** רבן גמליאל ליתן י' זהובים · בפרק כסוי הדם (חולין דף פז: ושם) מוכח שזהו שכר ברכה ואם תאמר שכר דמעה עצמה היכא אזיל ו"ל דמעה וברכה הכל אחד ואע"ג דשור העומד להריגה ואילן העומד לקילה יש שכר מצוה אע"פ שאין ברכה מכל מקום התם שכר מצות כיסוי וברכה לא היה כי אם י' זהובים ושכר ברכת המזון אדבע ברכות מ' זהובים ומעשה באחד שקראו ש"ל לקרות בס"ת ובא אחר וקדם וקרא ושאל לר"ת ואמר לו שיתן לו תרגולת לשחוט תחת אותם שתי ברכות ואין נראה לר"י טעם זה דאם כן למה חייבו ר"ג עשרה זהובים ועוד פטרו ר"ת משום שיעבה אמן וגדול העונה אמן יותר מן המברך ועוד אמר ר"ת דבבבל אין דנין מילתא דלית ביה חסרון כיס כדאמר לעיל (דף פד:):

למחר

לא מבעיא בושם · דהואיל ואדם רשאי לחבול בעצמו כי ביים בעצמו וביישו ביה אחרים, לא מקטרי בהדי: **אלא אפי' הפוכל בעצמו** · חבלה ממש דאין רשאי בה ואיכא למימר הואיל ומקולקל הוא דאין מקפיד לא נחייבו אחריני עלו' אפ"ה חייבין: **מה הטבה** תורה אור **רשום** · בשבועות (דף כז.) מפרש ליה לקרא דלא מתוקמא בדבר הרשות: **דכוותיה גבי הרעב אחרים** · דקתני התם יכול נשבע להרע לאחרים ולא עשה יהא חייב ת"ל להרע או להטיב מה הטבה רשות (שם) כו': **דמהדק לפו** · סוגרן בחבל ואין להם מה לאכול: **לנפשותיכם אדרוש** · מיד עצמכם אדרוש: **וכפר עליו** · בגזיר כחיב: **על הנפש** · משמע שחטא בנפש אחר: **מכל דבר** · המסגף עצמו בתענית: **טומד להרינה** · שור שהלית: **טומד לקלילה** · אשירה או כל עץ הנטעה לרפ"ר ומתיירא שמא יפול על אדם וימות: **אינא בעינא למיעבד הא מצוה** · וכי טעין ליה היתך אתה אומרת לי להרגו מסתמא קושטא קאמר דכיון דלהכי קאי לא קפיד כולי האי ואיכא הוא דאיכא: **רובע** · הקב: **ואם היה מעולה כדמים** · דמיו יקרים לבנין יותר משבח פירותיו: **רק עץ אשר תדע** · קרא יתירא הוא דהוה לי' למכתב רק אשר לא הוא מאכל: **זה עץ מאכל** · וה"ק רק עץ אשר תדע אם איך יודע קרוב למור אלא הוא קחנו ואפילו הוא של מאכל: יכול

וקתני **החובל בעצמו אע"פ שאינו רשאי פטור**? הכי קאמר ליה: **לא מבעיא בושת דאדם רשאי לבייש את עצמו אלא אפי' חבלה דאין אדם רשאי לחבל בעצמו, אחרים שחבלו בו חייבין** ואין אדם רשאי לחבל בעצמו, ותניא: **יכול נשבע להרע בעצמו ולא הרע יהא פטור? ת"ל להרע או להטיב מה הטבה רשות אף הרעה רשות** *אבא נשבע להרע בעצמו ולא הרע? אמר שמואל באשב בתענית בצוותא, גבי הרעת אחרים להשיבם בתענית? אחרים מי מותיב להו בתעניתא? אין דמהדק להו באנדרונא, ותניא איזהו *הרעת אחרים אכה פלוני ואפצע את מוחו אלא תנא הוא דאיכא למ"ד אין אדם רשאי לחבל בעצמו, ואיכא מ"ד אדם רשאי לחבל בעצמו, מאן תנא דשמעת ליה דאמר אין אדם רשאי לחבל בעצמו, אילימא האי תנא הוא דתניא דמכם לנפשותיכם אדרש, ר' אליעזר אומר מיד נפשותיכם אדרש את דמכם, ודלמא קטלא שאני אלא האי תנא הוא דתניא מקרעין על המת ולא מדרבי האמורי אמר רבי אליעזר שמעתי שהמקרע על המת יותר מדאי *לוקה משום בל תשחית, ודלמא דפסידא דלא הדר הוא, כי הא דרבי יוחנן *קרי למאני מכבדותא ורב חסדא כד הוה מסגי ביני היזמי והנא מדלי להו למאניה אמר *זה מעלה ארוכה וזה אינו מעלה אלא האי תנא הוא דתניא *אמר ר"א הקפר ברבי מה ת"ל וכפר עליו מאשר חטא על הנפש, וכי באיזה נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין והלא דברים ק"ו ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה: הקונן נטיעותיו [וכו'] : תני רבה בר בר חנה קמיה דרב שורי הרגת, נטיעותי קצצת, אתה אמרת לי להורגו אתה אמרת לי לקוצצו פטור, א"ל א"כ לא שבקת חיי לברייתא, כל כמיניה? א"ל איסמייה? א"ל לא, תתרגם מתניתך "בשור העומד להריגה, ובאילן העומד לקציצה" אי הכי מאי קא טעין ליה? דא"ל אנא בעינא למיעבד הא מצוה *דתניא וششפך וכסה מי ששפך יכסה ומעשה באחד ששחט וקדם חבירו וכסה וחייבו ר"ג ליתן לו עשרה זהובים: [א] אמר רב: דיקלא דטען קבא אסור למקציצה מיתיבי *כמה יהא בזית ולא יקצצו? רובע? שאני זיתים דחשיבי. א"ר חנינא לא *שביב שיבחת ברי אלא דקץ תאינתא בלא זמנה, אמר רבינא מאם היה מעולה בדמים מותר תניא נמי הכי רק עץ אשר תדע זה אילן מאכל כי לא עץ מאכל הוא זה אילן סרק, וכי מאחר (ה) שסופו לרבות כל דבר מה ת"ל כי לא עץ מאכל? להקדים סרק למאכל יכול

לקרא דלא מתוקמא בדבר הרשות: **דכוותיה גבי הרעב אחרים** · דקתני התם יכול נשבע להרע לאחרים ולא עשה יהא חייב ת"ל להרע או להטיב מה הטבה רשות (שם) כו': **דמהדק לפו** · סוגרן בחבל ואין להם מה לאכול: **לנפשותיכם אדרוש** · מיד עצמכם אדרוש: **וכפר עליו** · בגזיר כחיב: **על הנפש** · משמע שחטא בנפש אחר: **מכל דבר** · המסגף עצמו בתענית: **טומד להרינה** · שור שהלית: **טומד לקלילה** · אשירה או כל עץ הנטעה לרפ"ר ומתיירא שמא יפול על אדם וימות: **אינא בעינא למיעבד הא מצוה** · וכי טעין ליה היתך אתה אומרת לי להרגו מסתמא קושטא קאמר דכיון דלהכי קאי לא קפיד כולי האי ואיכא הוא דאיכא: **רובע** · הקב: **ואם היה מעולה כדמים** · דמיו יקרים לבנין יותר משבח פירותיו: **רק עץ אשר תדע** · קרא יתירא הוא דהוה לי' למכתב רק אשר לא הוא מאכל: **זה עץ מאכל** · וה"ק רק עץ אשר תדע אם איך יודע קרוב למור אלא הוא קחנו ואפילו הוא של מאכל: יכול

[סני' כתוס' עובר זהות סנהדרין]

[תענית כג.]

מיר יט. כב. נדרים י. תענית יא. שבועות מ. סוטה טו. [כריתות כו.]

נליון הש"ס

גמ' אמר שמואל בחסב בתענית · עיין סוטה דף טו ע"א תוס' ד"ה ס"ל:

נוסח

להסיר: תובע - שור הרגת, נתבע - אמה אחרת לי = כלור

חולין פז.

נוסח

הגהות

מהר"ב רגשבורג

א) גמ' אמר דיקלא דטען קבא אסור · תימה לי אלא מכר דין זה בשור וסו"ש ושוב ראיתי לתס"ז בי"ד סי' קכז ס"ק ז נרגש מזה ויעוש"ה:

ברכות לא:

[ד"ה פניד]

שבועות כז.

* עי' ס' דגר יוסף ריש דין לקח שור המאיר עם הבעלים לפרה בעל כן דאמרינן שור המאיר הבעלים

* ל"ל בפ' אחרונה ... אבל בחבל בעצמו

** אם תורה תמיאר חובא המשך "מאבל בעצמו אדם לעולם בחבל בעצמו"

* ל"ל בהמיכה: ... אבל בחבל בעצמו

** אם תורה תמיאר חובא המשך "מאבל בעצמו אדם לעולם בחבל בעצמו"

שבועות כז. [ד"ה אבל]

* ל"ל בפ' אחרונה ... אבל בחבל בעצמו

** אם תורה תמיאר חובא המשך "מאבל בעצמו אדם לעולם בחבל בעצמו"

[ד"ה פניד]